

GOSPODARSKI VESTNIK

Št. 6.

V Gorici, dne 1. junija 1925.

Leto III.

Izhaja enkrat na mesec. Stane letno
10 lir. — Posamezna številka 1 liro.

Uredništvo in uprava v Gorici, Via S.
:: Giovanni šte. 6., I. nadstr. ::

==== Ponatis je dovoljen s popolno navedbo vira. ====

Varčujmo!

Od vseh strani se danes razlega klic: »Varčujmo!« In če je kateri poziv utemeljen v vsakdanji življenjski praksi, je opomin k varčnosti in sicer k varčevanju na vseh poljih našega udejstvovanja na mestu.

Res, da so strelski jarki, življenje med vojno sploh, begunska taborišča, razne podpore, mnogo krive na tem, da se premoženje, težko prislužen denar ne ceni tako, kakor pred vojno. Če so te okolnosti vsaj navidezno v prvem letu po končani svetovni vojni nekoliko opravičevale lahkomišlno zapravljanje — češ, saj smo dovolj trpeli v preteklih letih, zakaj bi si zdaj ne privoščili nekoliko zabave, — ne moremo danes niti te navideznosti več priznati. Danes je greh za vsako po nepotrebem izdano stotinko, za naravnost zločin pa za vsak vsled zapravljivosti prodan košček zemlje — dedščine očetov. Zemlja, premoženje, ki si ga podedoval od očeta, naj ti bo sveta, nedotakljiva glavnica, ki jo moraš i ti pustiti svojim otrokom, in tako naprej od roda v rod. S svojim delom si moraš priskrbeti sam sredstev za življenje.

Naše narodno gospodarstvo sploh, kakor tudi gospodarstvo posameznika je ogromno trpelo. Povojne razmere nam zadajajo novih udarcev. Držati nas mora po koncu le upanje, da bomo z vztrajnim delom polagoma dvignili svoje blagostanje na prejšnjo višino. A za to je treba resnosti, trdne in odločne volje, preudarnosti in varčnosti, varčnosti dovsod. In tega pri nas ni.

Le oglejmo se nekoliko okrog! Ko se naši ljudje ženijo, gre vse na račun posojila. Od posojilnice do posojilnice letajo, od poroka do poroka, da dobijo po-

sojilo. A ko je denar v rokah, kako lahkomišlno ga poženejo! Svila in žamet, ki ju dobi hči za opremo, pač nimata za njo nikakega praktičnega pomena. V to svrhu izdan denar je več kot skozi okno vržen. In še to! Posojilnico pač poznajo, še predobro, a hranilnice noče skoro nikdo več poznati. Kakor da se naše denarne zadruge prenehale biti hranilnice, ker so morale črtati to označbo iz svojega naslova.

Koliko se izrablja vojna odškodnina! In vendar ni slabšega računanja, kakor zidanje na vojno odškodnino. Ne da bi našemu ljudstvu ne želeli pritika, joče mu odškodnine. Daleč smo od tega. Obsojamo le z vso odločnostjo ono nepotrebno in lahkomišlno zadolževanje na račun vojne odškodnine: v prodajalni, v gostilni, v posojilnici. Odškodnina naj ti bo v pomoč, da zopet dvigneš razmajano gospodarstvo, a nikakor za križje dnevnih potreb. Kam segneš, ko ne bo več odškodnine in niti tolažbe z njo?

Ali je res potrebno vsega obsojanja vredno zapravljanje po brezštevilnih plesih. Kako naj to norenje in zapravljanje denarja opravičimo? Ali ne vidite, kam to pelje? Za najnujnejše življenjske potrebe ni denarja, za ples mora biti. Ali ni zločin, da mlekozobi fante zapravi pri plesu in vinu 40 do 60 lir na nedeljo, ko družina doma strada? In to nedeljo za nedeljo! Ljudje božji, nehajte vendar s takim norostimi. Ali ne vidite, da te pelje v gotov pogin, gospodarski in npravnstveni. »Kjer se pleše, tam ni revščine«, nam je odvrnil neki davčni uradnik, »tam se davčni vijak lahko nategne«. I tu rodi ples svoje zle posledice, ki globoko režejo v vse naše gospodarstvo.

Živinoreja

Živinozdravnik Gerbic Josip:

ŽELEZO MED KRMO.

Dnevno se dogajajo v naši živinoreji nesreče, ker je govedo požrlo žebelj, košček žice, ali pa kak drug špičast železen predmet. Posebno v krajih, kjer je divjala vojna, so na dnevnem redu še danes obolezosti goveje živine vsled špičastega železja v želodcu. Kdor je videl po vojni naše travnike in pašnike, prepletene z bodečo in drugo žico, ta se ne boče čudil, ako zve, da sem opazoval v neki klavnici goriške okolice, skoro bi rekel v vsakem želodcu goveda, katero je bilo tam zaklano, ostre, bodeče predmete. Na Krasu sem videl govejo živino na paši med mejami bodeče žice. Jasno je, da so se nahajali na takih pašnikih tisočeri večji in manjši bodeči predmeti, katere je govedo med mulenjem trave požrlo. Izgube v živinoreji so bile v takih krajih silno velike in so še danes, ko so naše vasi na videz očiščene vojnega železja.

Tudi drugače v navadnih razmerah se dogajajo često slučajni, da goveja živina požre oster predmet. Kolikokrat se zgodi, da rabijo kot kurivo na naših posestvih obrabljene deske, v katerih se nahajajo žebli. Les zgori, s pepelom vred pridejo žebli na travnik; ob košnji in spravljanju sena zaidejo ti žebli v senike in nesreča ni več daleč. Zelo pogostokrat zaide tudi v želodec govede igla za šivanje obleke. Kako je to mogoče? Nekatero naše gospodinje imajo to grdo stokrat zaide tudi v želodec govede igla sabo in zraven še košček sukanca. Kako lahko se zgodi, da zaide ta igla pri krmljenju med pičo, to bode razumel oni, ki dnevno oskrbuje govejo živino.

Konj ni pri žrenju tako hlstav, kot je goveja živina. Konju so ostre stvari med krmo popolnoma nenevarna stvar. Ako opazujemo konja, na kak način jemlje krmo v gobec, vidimo, da nepre-

stano giblje z ustnicami, ter s temi nekako tipa ter z ustnicami deva krmo pod zobe, kjer isto dobro prežveči. Čisto drugače žre goveja živina. Govedo ne tipa krme, nego iztegne kratkomalo jezik iz gobca, ter potegne z zavihanim jezikom šop krme v gobec. Jezik goveda je silno neobčutljiv in raskav, tako da govedo ne občuti trdega predmeta pri jemanju piče. Žvečenje je pri goveji živini dosti bolj pomankljivo, nego pri konju. Govedu zdrkne krma skoro taka kot je v želodec, saj govedo potem še naknadno prežvekuje, česar konj, kot je znano, ne dela. Način žretja je torej pri govedu in pri konju čisto drugačen, tako, da konj nikoli ne požre žeblija ali igle. Način naglega požiranja in hlstanja, ter neobčutljiv jezik, so pri govedu krivi, da zaidejo z lahkoto trdi predmeti v želodec.

Znaki bolezní pri govedu, katero je požrlo žebelj ali košček žice so najraznovrstnejši. Nagla obolezost naših živinčet, to je takrat, ko goveja živina nad enim ter drugim krmljenjem preneha sprejemati krmo, take obolezosti so vedno sumljive, da ni govedo kaj trdega požrlo. Včasih odstopi živinče kar med žrenjem proč od jasli in ne jemlje več krme, potem, ko je požrlo oster predmet, ter je isti dospel v želodec. Nekateri znaki obolezosti vsled ostrih predmetov v želodcu bi bili (sicer se pojavljajo ti znaki tudi pri različnih drugih obolezostih goveda) na primer: rahla napetost na levi lakotnici, živinče stoče, kaže znake mrzlice, začetkoma obolezosti morda stopica sem ter tja, blato je nekam zapčeno, morebiti enkrat malo krvavo, ter prihaja v majhnih odmerkih. Govedo otežkočeno diha, pri hoji navzdol stoče bolj slišno. Ako tako žival bolj naglo okrenemo na desno ali na levo, opažamo, da se govedo težje pregiblje v životu, kateri izgleda nekam odrvenel. Pregibanje provzroča govedu bolečine, ker ga oster predmet v želodcu pri tem zbada.

Naš živinorejec da navadno obolelemu govedu čistila, misleč, da je to navadna zapečenost in da živinčce — ozdravi. Vendar ne popolnoma. Oster predmet, ki se nahaja v želodcu in katerega čistila ne spravijo naprej, želodec pač rani, toda narava si sama pomaga na ta način, da stvari okolo ostrega predmeta klopec pletiva. Ako ni zadelo železo na kak življensko važen organ v telesu, kot so, recimo pljuča, srce, vranica, jetra itd., zamore govedo še živeti, toda podvrženo je hiranju.

Kaj naj naredi naš živinorejec, ako zazna, da mu je govedo požrlo oster predmet? Bolj kot pri kaki drugi obolezlosti, je pri tej potrpljenje božja mast. Ako niso prizadeti važni notranji deli telesa, kar zamore določiti le živinozdravnik, dajajmo govedu lahka čistila. Vlivati v govedo močna zdravila, katera pospešujejo prežvekovanje, je napačna stvar, kajti ta zdravila pospešujejo mlenje želodca; pri tem gibanju in mlenju želodca rije namreč oster predmet naprej v smeri, katero si je izbral, ter zamore zadeti pljuča, srce ali kaj drugega. Ko preidejo sveži znaki obolezlosti, ter opaža živinorejec, da mu živinčce hira, je najbolje da ga odda mesarju. Prodati živinčce za meso hitro početkoma, ko mu govedo oboli, ne kaže iz enostavnega razloga, ker plača mesar za tako živinčce morebiti tretjino vrednosti. Ko preidejo sveži, bolj vidni znaki bolezni, takrat je čas, da govedo oddamo. V slučajih pa, kjer so prizadeti življensko važni notranji deli goveda, je hiter zasilen zakol na mestu.

Kako se očuvati te bolezni? Silno težka stvar. Ali ura, zamujena za nadzorstvo in pažnjo nad krmo, zamore biti tisočero poplačana.

Nadzornik Klavžar Milton.

UBOGE ŽIVALI!

Naj solnce sije ali dežuje, za to se kmet ne zmeni. Kadar pratika kaže ta in ta dan, obuje cikle, obesi bisago na hrbet in žene živino na planino. Planšarska doba je določena po stari navadi od

tega do tega dne in ta navada je kmetu zakon, po katerem se mora ravnati. Zato se požuri, da ne zamudi nobenega dne planinske paše.

Doma treba opraviti poljska dela. Torej je dobro, da se poprej izprazni hlev in da se kmet iznebi vsaj skrbi za živino.

Ali je na planini že zadosti paše ali ne, ali bodo živali zavarovane proti vetru in dežju, zato se kmet malo briga. In vendar bi bilo tudi na to misliti.

Pod težo snega se je marsikateremu stanu in planinskemu hlevu udrla streha; marsikatero planinsko poslopje so poškodovali viharji ali celo razrušili in odnesli plazovi. Ker se je pomlad precej zakasnila, je na planinskih pašnikih še prav revna rašča in uboga živina bo morala stradati in lačna prestajati vremenske nadloge.

Žal, da ne misli kmet na nič drugega, nego na potrebo planinske paše, da doma laže obdela svoja polja. Ravna se po stari živinorejski navadi brez ozira na to, ali in koliko mu utegne koristiti planinska paša.

Za nekoliko kilov sira izročja svoje lepe, dobro rejene krave planšarju, ki mu jih po končani planinski dobi vrne shujšane in mnogokrat prav v obžalovanju vrednem stanu.

Ali je naš gorski kmet kedaj mislil na to, ali in koliko mu utegne koristiti tistih par kilov sira, ki jih je pridelal na planini? Na vrednosti svojih krav je morda trikrat, če ne večkrat toliko izgubil, kolikor mu je vršel sir. Živali so upadle na mesu in na močeh, ker niso imele zadosti hrane in so bile na paši in v revnih hlevih izpostavljene vsem vremenskim neprilicnostim.

Svoj sir mora kmet *drago plačati* v jeseni in po zimi z obilno in tečno krmo, da spravi svoje krave zopet na noge. Mari je tu pravo razmerje med tem, kar mora kmet dati in kar je prejel?

Planinska paša ima svojo veliko vrednost, ker na *dobro urejenih planinah* ugodno vpliva na razvoj in zdravje živine; toda naše planine so v obče zane-

marjene, izmolžene, dajejo premalo živveža za ono število živine, ki se na njih pase; tudi nima živina skoro nikjer pravega zavetja v mrzlih nočeh in v dobah trajnega deževja. Slednjič pa je tudi oskrba z dobro pitno vodo malo da ne na vseh naših planinah nezadostna.

Dokler se torej ne izboljšajo razmere, ni prav varno oniti živine na planine. Kdor pa jo pri vsem tem goni, naj bo previden in naj poskrbi na drug primeren način, da živina ne bo vsaj stradala in da se mu ne shujša, ker potem bo križ ž njo.

Pri planšarstvu ne moremo nikdar računati s kakim gotovim uspehom, najmanj pa v letih, v katerih prevladujejo neugodne vremenske razmere.

Zato priporočam največjo previdnost.

Ing. Podgornik Anton:

KRMI ŽIVINO REDNO!

Redno krmljenje pripomore zelo mnogo, da živina pokladana ji krmila dobro izkorišča. Ne pa tako neredno krmljenje, tudi če se živini krmijo dovolj redilna krmila v zadostni množini. Ako torej hočeš, da ti bo živina donasala čim več koristi za krmila, ki jih ji daš, krmi jo redno in vpoštečaj pri tem sledeče:

Krmi živino vedno ob določeni uri!

Redno prebavo in izkoriščanje krme pospešujemo najbolj, ako krmimo živino o pravem času in ako ima pravočasno tudi zopet mir. Krmimo pa dvakrat ali trikrat na dan. Vedno bolj prodira mnenje, da je bolj naravno in vsled tega tudi bolj pravilno dvakratno nego trikratno krmljenje. To nam posebno dokazuje tudi živina, ki se na dobrem pašniku dobro in do sitega napase dvakrat na dan, zjutraj in zvečer, drugače pa miruje. Isto opazujemo tudi pri divjih živalih (jelen, srna, divja koza itd.) Pri dvakratnem dnevnem krmljenju pokladaj krmila od 6. do 8 ure in od 18. do 20. ure. Pri trikratnem krmljenju na dan začni krmiti živino ob 5., 11. in 18. uri. Trikratno, pa tudi dvakratno krmljenje na dan prija goveji živini, konjem ovcam, kozam in prasi-

čem. Izvzeti moramo le prav mlade živali. Tako n. pr. naj sesajo teleta do starosti dveh tednov vsaj 4krat na dan. Od tedaj dalje pa najmanj do pol leta je dnevno krmiti teleta po trikrat na dan in šele na to jih lahko začnemo polagoma krmiti le po dvakrat. Pitalni živini, posebno pitalnim prasičem, ki potrebujejo za pitanje obilo miru, dosežemo z dvakratnim dnevnim krmljenjem boljše uspehe. Pri vsakokratnem krmljenju pa je treba živino nakrmiti do sitega.

Pripravljanje krmil.

Seno, otavo in druga podobna krmila dobro pretresi, da odide ves prah iz njih, predno jih spraviš v hlev. Mnogo prahu in raznih glivic je posebno v takšnem senu, ki je trpeló pri sušenju in spravljanju vsled neugodnega vremena. Z dobrim pretresenjem sena že v skednju ali drugem prostoru preprečimo, da se ne zanese in napolni hlevski zrak pri krmljenju s prahom.

Seno in otavo pokladamo celo, slamo pa navadno zrezano v rezanico. Pokladaj vsa krmila suha, ker takšna krmila živina bolje prezveči in naslini. Le močna krmila (krmilno moko, otrobi, oves in drugo žitno zrnje, žitni zdrob, oljnate tropine ali pogače) pomoči ali poskropi z vodo toliko, da se ne prašijo in da jih žival ne razpiha. Da konji in prežvekovalci močna krmila bolje izkoristijo, po mešaj med nje rezanico.

Pokladanje krmil.

Pokladaj vsa krmila, ki jih krmiš ob vsakokratnem krmljenju, po določenem redu. Prežvekovalcem, pa tudi konjem, pokladaj najprej močna krmila, potem korenje, repo ali krmsko peso, na to seno ali otavo in slednjič slamo. Vedno pa daj sledeče krmilo živini v jasli šele tedaj, ko je prejšnje že popolnoma pojedla iz jaslí. Tudi če pokladaš svoji živini samo seno, razdeli tudi za vsako žival namenjeno seno v tri odmerke ali porcije. Ko je pojedla prvi odmerek sena, daj ji drugi in ko je tega pojedla, daj ji v jasli tretji odmerek. Tako dosežeš, da žival bolj počasi in raje žre, da ne izbira in ne razmetuje krme, da jo ne ugreje z

dihanjem in ne zmoči s slinami, s čemur jo napravi neokusno in jo potem le nera-
da žre ali sploh ne žre več. Vprežnim konjem privošči za vsako krmljenje 2 do 2½ uri, vprežnim volom pa vsaj 3 ure časa in odmora. Na splošno moramo računati tudi s tem, da imajo prežvekovalci dovolj časa za prežvekovanje. — (Dalje.)

Gč.!

BIKOREJCEM!

Bikorejci zavzemajo v živinoreji eno najvažnejših mest. Mnogo, prav mnogo je odvisno ravno od njih poštenosti in vestnosti, ali in kako se živina množi v okolišu njihovega delokroga. Dober bik plemenjak je prvi temelj za napredovanje živinoreje. Čim boljši in lepši je bik, tem boljša in lepša so teleta, tem krepkejši naraščaj imamo v hlevu. A ne le bik, tudi oni, ki bika oskrbuje, mora vestno sodelovati pri tem, da se krava oplodi. In prav tu nastaja vprašanje, ali postopajo vsi bikorejci pravilno, kakor določajo predpisi glede spuščanja in števila skokov na dan? Ali je bikorejcu, ko spušča bika, na srečo, da pomaga sosedu, sovaščanu do oploditve njegove krave ali ne? In, žalibog, priznati moramo, da v mnogih, premnogih slučajih je prav brezvestni bikorejec kriv, da se krava ne oplodi in da trpi njegov sosed škodo.

So bikorejci, ki iz pohlepnosti do par lir skočnine, spuščajo bika po trikrat, štirikrat in še večkrat na dan. In vendar dobro vejo, da more biti bik le enkrat na dan spuščen z uspehom, k večjemu dvakrat le v izrednih slučajih, in še takrat v presledku najmanj šestih ur. Ni čuda, da se potem toži o velikem številu jalovih krav. In kdo je temu kriv! Le brezvestni bikorejec, ki iz grabežljivosti vedoma škoduje sosedom s prepogostim spuščanjem bika. Verodostojna oseba iz nekega kraja v goriški okolici nam je zatrnila, da se ceni pri njih vsled brezvestnosti bikorejca nastala škoda v par mesecih na tisoče in tisoče. Takega bikorejca bi morali dobro prijeti za ušesa!

So zopet bikorejci, kojih bik je iz

enega ali drugega vzroka, obolel na spozlovilih. Kljub temu, da to vejo, vendar ga spuščajo in okužijo s tem postopanjem krave cele okolice. Tudi tako ravnanje je vse obsodbe vredno. In norabiti bi se morala vsa sredstva, da se takšno izrabljanje temeljito kaznuje. Kdor vedoma in iz dobičkaželjnosti škoduje svojemu bližnjemu, pač ni vreden milosti.

Nočemo trditi, da so vsi naši bikorejci, tako brezvestni. Ne! Velika večina izmed njih se v polni meri zaveda odgovornosti, ki leži na njih ramenih. Naša graja velja le onim redkim, ki postopajo skrajno lahkomišlno in za splošnost škodljivo. In te pozivamo, naj se izpreobrnejo in zavejo, da so na močno krivi poti.

Okrožne živinozdravnike pa pozivamo naj strogo pazijo na take pojave in brez usmiljenja javijo ugotovljene slučaje pristojni oblasti. Kdor nima obzira do drugih, tudi sam ga ne zasluži.

Rabite OREHOVE TROPINE, najcenejše močno krmilo!

ČE SVINJA ŽRE MLADIČE.

Večkrat se pripeti, da svinja, ki je skotila, požre na nevsmiljen način svoje mladiče. To povzroči na eni strani veliko denarno škodo pridnemu svinjorejcu z izgubo mladičev, za katere je upal dobiti lepih denarcev v kritje brezštevilnih vsakdanjih potreb, po drugi strani mora tudi tako svinjo prodati ali zaklati, ker ni več priporočljiva za pleme. Umestno se nam zdi, da razložimo, kaj je krivo na tem, da svinja požre lastne mladiče. Vzoki za to so lahko različni.

Prav pogostoma se dogaja, da imajo mladi pujski jako ostre zobe. In pripeti se lahko, da prasički, ko sesajo, v svoji nagajivosti ali pa vsled tega, ker jim mleko ne teče po njih želji, vgriznejo starko v ses, kar ji povzroča neznosne bolečine. Ni čuda, da se doječa svinja hudo razdraži. V takem stanju potem pomori svoje mladiče in jih požre. Če hočemo to preprečiti, moramo prasičkom zobovje

večkrat pregledati, vsaj dokler sesajo. Ako zapazimo, da imajo živalice špičaste in preostre zobe, jim moramo jih nekoliko otopiti. To napravimo na ta način, da zobovje z ostrimi kleščicami za ruvanje žebeljev priščipnemo.

Nepravilno krmljenje in oskrbovanje pa tudi večkrat zakrivi, da se starka spravi na svoj zarod. Pokladanje mesnih

odpadkov ali krvi povzroči, da dobi svinja slast po mesu in da si potem, v pomanjkanju drugega mesa, privoščič lastne mladiče. Priporočamo, da se brejim ali doječim svinjam nikdar ne pokladajo mesni ali krvni odpadki. Skrbi naj se prav posebno, da se breja svinja kolikor mogoče veliko giba na prostem in po možnosti tudi pase.

Mlekarstvo

C. T.:

KIS ALI KISAL.

Kis ali kisal je posebno pripravljena sirotka, iz katere je popolnoma odstranjena sirnina in mlečna beljakovina in ki je postala kisla vsled pretvorbe ali pokipenja v njej se nahajajočega mlečnega sladkorja v mlečno kislino. Dobra kisal je popolnoma čista svetlozelene barve in prijetnega vinskokiselnatega okusa. V njej je povprečno 50 stopinj kisline. Hranil se v zato pripravljeni leseni posodi (čebriču, deži) na enakomerno in primerno toplem prostoru. Pozimi je treba prostor za kisal razgrevati, ako postane preveč mrzel. Posoda za kisal mora imeti 10 cm od dna pipo tako, da pri točenju lahko odteka iz nje po pipi le čista kisal preko morebitnih gostih delov in ostankov, ki so se polegli in usedli na dno. Da ne pride v kisal nesnaga, prah itd. mora biti posoda pokrita z dobrim pokrovom. Priporoča se imeti v sirarni dve posodi za kisal, kar je dobro posebno za slučaj menjave kisali. Kisal se uporablja pri izdelovanju trdega sira, da izločimo tolščo in skuto iz sirotke.

Ako hočemo imeti res dobro kisal, moramo pričeti s takozvano »materno« kisaljo. To si mora sirar priskrbeti iz kakšne dobro idoče sirarne. Materna kisal mora biti seveda prav zdrava, ker od nje je odvisna tudi dobrota vse nadaljnje kisali. Kadar imamo enkrat dobro materno kisal, si naprej pomagamo tako-le: Ko je odstranjen sir iz sirotke, ji dodamo 2 do 5% kisali (na 100 l si-

rotke 2 do 5 l kisali) in po polagoma segrejemo na 78° do 82° C. Primešana množina kisali in segrevanje do omejenjene gorkote povzroči, da se začnejo na površju sirotke zbirati pene. Takoj na to poberemo ali posnamemo s posnemalko na vrhu zbrano penasto plast, ki sestoji iz mlečne tolšče in nekaj mlečne beljakovine, in jo precedimo skozi sirni prt v posebno posodo. Ko se precejena sirotkina smetana ohladi, izdelamo iz nje sirotkino maslo. V sirotki pa nam po tem posnemanju ostane še vedno mlečna beljakovina (raztopljen skuta), katero moramo tudi izločiti, ako hočemo rabiiti sirotko za kisal. Zato je treba segreti sirotko skoraj do vrenja ali prav šibkega vrenja, to je na 96° do 98° C. Ko doseže sirotka to toploto, se ji dostavi še 5 do 8% kisali (na 100 l sirotke 5 do 8 l kisali). Na to se prične izločevati in zbirati na površju skuta, katero skrbno odstranimo s plitvo, luknjičasto zajemačo ali pa s sirnim prtom. Po odstranitvi skute nam ostane v kotlu svetlozelena in popolnoma čista sirotka. Ko se sirotka ohladi vsaj na 50° C., jo dolijemo v posodo za kisal navadno redno toliko, kolikor kisali smo istega dne odtočili in porabili. Prevroče ali premrzle sirotke nj priporočljivo prilivati med kisal. Ako je namreč med svežo sirotko in kisaljo prerazlična gorkota, se lahko preveliko število mlečnokislinskih glivic uniči in s takim uničenjem gotovo močno ošibi ali lahko tudi zatre mlečnokislinsko kipenje ali vrenje. Razen tega se sveža sladka sirotka upo-

rablja tudi za namakanje in dobivanje domačega sirišča iz doma pripravljenih siriščnikov. Pri zelo skrbnem pripravljenju ostane lahko kisal dolgo časa uporabna. Kljub temu pa se vedno zgodi, da se začne kisal polagoma in neopazno slabšati, dokler ne postane slednjič nekega dne neuporabljiva.

Ako začne kisal šumeti, nam to šumenje razodeva, da se v kisali ne vrši več pravo vrenje ali kipenje. Podobno kakor v siru poyre tudi v kisali mlečni sladkor lahko v alkohol mesto v mlečno kislino, pri čemur nastaja ogljikova kislina, ki povzroča šumenje v kisali. Alkohol se pretvori v očetno kislino, kar ravno povzroča šumečo kisal. Da odstranimo to napako je treba najprej odcediti kisal počasi iz posode in jo tako ločiti od usedline (matere), ki je nastala in se polegla na dno. Nato popolnoma izčistimo in odstranimo iz posode vso usedlino. Prej odcejeno kisal zlijemo zopet v posodo, katero napolnimo z vročo sirotko, tako da znaša gorkota kisali in sirotke v posodi okrog 60° C. S to gorkoto pomorimo zelo občutljive kvasne glivice. Razgrevanje kisali z vročo si-

rotko na okrog 60° C je nekaj dni zaporedoma ponavljati.

Pripeti se, da se kisal vleče, kakor nit. To napako opazujemo včasih tudi pri mleku, odkoder se lahko zanese v kisal. Lahko pa se ta napaka pojavi tudi, ako se kisal preveč ohladi vsled premrzlega vremena v premalo razgrevanem prostoru. Tudi v tem slučaju postopamo lahko tako, kakor pri šumeči kisali in uničimo z visoko gorkoto (okrog 60° C) glivice ki povzročajo, da mlečni sladkor nepravilno pokipeva. Če postane kisal motna, je najboljše, da takšno motno kisal popolnoma odstranimo in nastavimo novo.

Da ne prezre napak v kisali, jo mora sirar skrbno in dobro opazovati. Posoda za kisal je vsaj štiri- do petkrat v letu temeljito očistiti. Ako se pojavljajo napake, je treba to storiti še bolj pogostoma.

Le z zdravo in dobro kisaljo se da pripraviti čista in brezhibna sirotka. Istotako je mogoče dobivati dobro domače sirišče iz pravilno pripravljenih siriščnikov le z zdravo, sladko sirotko. Pravočasna pažnja mnogo koristi.

Čebelarstvo

Znideršič Anton:

VSAJANJE ROJEV.

(Iz knjige »Naš panj«.)

Najugodnejši čas za vsajanje roja je proti večeru. Ko smo roj ogrebli v zaboječek, ga pokrijemo, da se čebele zberejo in umirijo. Potem ga postavimo do večera v hladen in temen prostor. S panja, kamor namestavimo vsaditi roj, iztaknemo vrata, odpremo spodnje okence in podstavimo sipalnik. Nato prinesemo oprezno in mirno zaboječek, dvignemo pokrov in izstresemo s krepkim sunkom roj na sipalnik. V zaboječku ostane vselej še peščica čebel. Zato primemo zaboječek z obema rokama, udarimo z njim prav krepko ob tla in potem na rob zaboječka, tako da če-

bele zdrsnejo skupaj. Nato jih naglo stresemo na sipalnik, naglo zato, da se iznova ne oprimejo zaboječka. Ako jih ostane še kaj v njem, jih spravimo ven s tem, da krepko udarimo z roko po dnu zaboječka, ko ga držimo narobe nad sipalnikom. Še hitreje in bolje izpraznimo zaboječek, če vzamemo večji kos lepenke, ga položimo na tla, poveznemo nanj zaboječek in udarimo z njim krepko ob tla. Čebele stresemo nato urno z lepenke na sipalnik, da ne odlete. Čebele se potem same izpraše v panj. Ako se obotavljajo, jih s peresom ali s ščetko prisilimo, da se hitreje spravijo. Nato prislonimo okence in zapremo vrata.

Panj, v katerega hočemo vsaditi roj, moramo poprej dobro očistiti in pripra-

viti. V satnike prilepimo začetke iz naravnega satja ali ozke trakove satnic, ali pa ulijemo iz voska na gornjo letvico raven sled, po katerem začnejo čebele staviti satje. Komur pa ne gre trda za denar, naj kupi satnice in jih pritrudi v satnike z žico. Iz satnic izdelajo čebele krasne, ravne sate, ki so potrebni zlasti pri čebelarstvu v našem panju, ker nam znatno lajšajo vsa opravila. Vrh tega prihranimo čebelam mnogo truda in medu, ki ga porabijo, ko stavijo satje. Ker stavba satja naglo napreduje, začne matica takoj z zaleganjem. Tako satje se obnese zlasti pri točenju in prevažanju, ker je trdno in se na potu ne podre, v točilu pa ne polomi izlahka.

Kdor opremi satnike samo z začetki, mora rojevo delo nadzirati, da stavi satje natančno v satnike. Če je treba,

moramo satje pravočasno uravnati. V panjih, kjer so ulice $11\frac{1}{2}$ mm široke, tako da znaša razdalja od srede do srede satja $36\frac{1}{2}$ mm, bodo čebele satje pravilno stavile. Kjer so ulice ožje ali širje, ne stavijo satja natančno v sredino satnikov, ampak se držijo svojega zakona. Te izkušnje sem si pridobil pri svojih tisočerihi eksportnih panjih, v katere smo roje vsajali samo na začetke.

OPOZORILO ČEBELARJEM!

Izredni občni zbor Slov. čeb. zadruga se bo vršil dne 21. junija 1925. Več oglas.

Na razstavi septembra 1925 v Čedadu bo po vsebini čebelarški oddelek. Opozorjamo že sedaj čebelarje na to s pozivom, da se je udeležijo. Razstavi se: vosek, med in A. Ž. panj in drugo čebelarstvo orodje. Pojasnila daje zadruga, ki bo tudi zbirala za razstavo določeno blago.

Vinogradništvo

Ušaj Just:

O GROZDNEM MOLJU.

Grozni molj, ali zavijač, je velik škodljivec v vinogradu. Pri nas se pojavlja vsako leto v manjši meri, ali na severu dela vinogradnikom velike preglavice.

Z imenom grozni zavijač zaznamujemo dve slični, ali vendar različni živali. (Prirodoslovci imenujejo eno *Cochylis ambiguella*, drugo pa *Eudemis botrana*.) Obe živalici delati enako škodo in sta si tudi zelo podobni. Zato jih priprosti vinogradnik ne loči po imenu.

Grozni zavijač je črviček podoben molju. Dolg je dober centimeter in je rdečkastorjav ali pa umazano zelenkaste barve. Glava je črnorjava. Ti molji se izvalijo iz jajčk, ki jih njih metuljček polaga na grozde, oziroma na zarod. Metuljček je ponočnjak. Zato ga prištevamo med veše. Metuljčki se pojavijo dvakrat na leto in sicer sredi maja in proti koncu julija.

Metuljčki od *Eudemis botrana*

pa trikrat in sicer v maju, proti koncu julija in v septembru. Metuljčki se držijo po dnevu skriti pod trtnim listjem in začnejo letati šele po solnčnem zahodu. Med letanjem se pariyo in samice sedajo na zarod, oziroma na grozde, kjer položi vsaka 30 do 50 jajčic. Iz teh jajčic se izvalijo v 10 do 14 dneh molji. Molji prvega roda se hranijo s cvetjem, drugega in tretjega roda pa z objedanjem jagod. Prvi pojedajo prašnike in pestiče, drugi se pa zarijejo v jagode.

Napadeni zarod se posuši, a naravnane jagode so preluknjane in segnjete. Molji delajo tudi pajčevini podobne zapredke, v katerih se skrivajo, da jim je le težko do živega. Včasih opazimo, da visi iz grozda na tenki niti molj. Napadene jagode imajo luknjico in okoli te luknjice je opazati večkrat odpadke od molja. Ti odpadki so podobni tobaku za noslanje. Ko je molj dorasel, se zabubi. Iz bub prvega rodu se izležejo še v istem letu metuljčki, bube drugega rodu pa prezimijo in iz njih izležejo prihodnje leto metuljčki. Buba prezimuje skri-

ta pod lubadom starega lesu na trtah, ali pa v razpokah trsnega kolja.

Grozdnega molja zatiramo na več načinov. Na severu, zlasti v Nemčiji in na Francoskem lovijo metuljčke. Lov se vrši po noči z lučicami, okoli katerih je krožnik, napolnjen z vodo in mineralnim oljem. Okoli teh lučic se zbirajo veše, kjer najdejo smrt v plamenu, ali v tekočini na krožniku. Ta način pokončevanja je zelo trudapolen in drag in se izplača le v krajih, kjer pridelujejo vino na namizna vina. Po nekaterih krajih na Francoskem zatirajo tega škodljivca s tem, da uničujejo bube. To delajo po zimi s polivanjem trte z vročo vodo. Ob enem ogulijo tudi veš star lubad na trtah. Lesenega kolja v takih krajih ne rabijo. Najvažnejši, najuspešnejši, najcenejši in za naše razmere najprikladnejši način pokončevanja je raba strupov. Tak strup je svinčeni arzenjat. S tem strupom je škropiti napadeni zarod. Rabi se 40 *dkg* na 50 *l* vode. Lahko pa se tudi primeša k brozgi modre galice. Ta brozga potem drži proti peronospori in obenem proti molju. Svinčeni arzenjat je rabiti samo proti molju prvega rodu. Proti grozdnem molju, ki se pa pojavi v drugič proti koncu julija, je rabiti mesto arzenjaka $\frac{3}{4}$ *kg* tobačnega izvlečka na 50 *l* vode. Z arzenjatom je škropiti samo ob tistem vremenu, ko ni vetra. Paziti je, da ne pride nič tekočine v usta. Po dovršenem škropljenju naj si škropilec umije roke.

Grozdni molj je zelo škodljiv. Lansko leto je napravil v mnogih vinogradih veliko škode. Tudi letos je vreme za razširjanje tega škodljivca ugodno. Zato ga zatirajte, čim se pojavi.

G. F.:

O TRTNI ŠČITASTI UŠI.

Iz Velikih Žabelj, iz Renč in tudi drugih krajev so se oglasili vinogradniki v našem uredništvu, ki tožijo, da opažajo letos na trtah, mladih in starih, male rujavkaste kapice, v katerih je vse polno jajčič. Tu pa tam se opazi pod kapico

mala, okrogla živalica. Nekateri so mnenja, češ, da je to krvava uš, kar pa ni res.

Označena živalica, ki se imenuje *ščitasta uš*, je majhna, zelo škodljiva rastlinska ušica, ki živi na mladikah, vejah in deblu ter sesa rastlini sok. Nahaja se, ne le na trtah, temveč tudi na sadnem in drugem drevju sploh. Napadene mladike in veje hirajo in usahnejo. Če se pravočasno ne pomaga, usahne tudi deblo.

Ako si to škodljivko natančno ogledamo, zapazimo na napadeni rastlini male okroglaste ščitke, rdečerjavkaste barve. Ako odlučimo ščitek, ki čepi na belem puhu, zagledamo pod njim samico in pa sedaj spomladi neštivilno jajčic, ki so obdana z volnatim puhom. Odrastla samica ima ploščato truplo, nog nima, tišči se na veji s pomočjo svojega sesalca in čepi vedno na enem in istem mestu. Končno samica pogine, iz jajčic pa, ki se nahajajo na ščitku, se izvalijo mlade ušice, ki se lepo sprehajajo po vejah, predno pričnejo sesati in predno se pokrijejo s ščitkom. Te ušice živijo večinoma skupno in ker pijejo trti sok, povzročijo, da napadeni del trte v rašči zaostaja.

Kjer se ta mrčes pojavi, naj se pričenejo takoj uporabljati vsa mogoča sredstva, da ga temeljito zatremo. Seveda je tudi tukaj postopanje drugačno pozimi, ko nima še trta razvitih poganjkov, drugačno zopet sedaj spomladi, ko je zatiranje uši hudo otežkočeno, če ne skoro onemogočeno.

Po zimi je najpravejši čas za pokončevanje ščitaste uši. Napadene trte in drevesa naj se obrežejo; ves les naj se na licu mesta sežge. Vse deblo naj se od zgoraj navzdol skrbno očisti s primerno jekleno ščetko. Na ta način odlučene, breznoge samice popadajo na tla in v kratkem poginejo, ker nimajo ščitka, da bi jih varoval pred vremenskimi vplivi. Ker še tako skrbno čiščenje ne izključuje, da bi ne ostala mrčes v zajedah ali razpokah na deblu, je najja

previdnejše, da se deblo in veje končno namažejo s kakšno zmesjo, ki mrčes ugonobi. Ena takih zmesi bi bilo n. pr. gosto katramovo olje 10 kg, ribje olje $\frac{1}{2}$ kg, kalcinirana soda $\frac{1}{2}$ kg in 90 l vode.

Za napravo raztopine se najprej zmeša katramovo ali surovo kameno olje z ribjim oljem, soda raztopi v 90 l vode in zliva potem polagoma prva zmes v drugo. Pri tem naj se pridno meša. Pred rabo naj se zmes vsakokrat dobro premeša, ker izgubi drugače na učinku.

Kakor smo že prej rekli, je to sredstvo uporabljivo po zimi, dokler je trta in drevje golo. Spomladi posebno sedaj, ko je trta v bujni rašči, pa je le težko priti temu škodljivcu do živega. Drgniti s ščetko ni mogoče, škropljenje ne po-

maga nič, ker se nahaja mrčes na varnem pod ščitom. Edino, kar se lahko poizkuša je to, da postržemo zaščitene uši z lesenim klinčkom od veje do veje v kako posodo in da jih potem sežgemo. Seveda je tako delo zamudno, a druge pomoči sedaj ni.

Če bi uši pustili, da nemoteno vršijo svoje uničevalno delo, potem je napadena trta v nevarnosti, da v kratkem pogine. Zraven tega bi se ščitasta uš sama razširila in razplodila ter bi nam okužila cel vinograd. Toda ne le en sam, temveč tudi vse druge vinograde v bližini. Radi tega ne preostaja drugega, kakor da uničimo tega nevarnega trtnega škodljivca sedaj, kolikor je mogoče, pozneje, pozimi, pa bomo morali izvršiti temeljito čiščenje napadenih trt. Treba bo posvetiti uničevanju škodljivcev vso pažnjo.

Kletarstvo

P. V.:

ZADRUŽNE VINSKE KLETI.

Pretekli mesec se je vršil v Modeni prvi državni kongres zadružnih kleti v Italiji. Udeležile so se ga najmerodajnejše osebe, ker uvidevajo njihovo važnost za italijansko vinsko kupčijo. Tudi v naši pokrajini bomo prisiljeni urediti drugače kupčijo vina. Vsako leto se porajajoča vinska kriza nas k temu naravnost sili. Poskusi so se sicer že napravili. A do onega razmaha, ki bi ugodno vplival na hitro in ugodno prodajo vina, niso še prišle. Srečna je bila misel, da se je kongresa udeležil tudi zastopnik iz naših krajev, ki je čul, kako daleč so že v drugih krajih države na tem polju in videl, kako so te kleti urejene, kako delajo, in ugotovil, kakih velikanskih koristi nudijo te ustanove svojim članom vinorejcem.

Misel ustanovitve teh kleti se je pojavila pred približno dvajsetimi leti vsled takrat nastale hude vinske krize. (Tudi tu se vidi, da sila kola lomi). Iz malih začetkov so zrastle mogočne go-

spodarske ustanove, ki so dosegle, da se je vse vino stekalo v njihove kleti, kjer so se napravili posebni vinski tipi, ki so pomnožili število velikih odjemalcev, tako da je bil vinski pridelek vsako leto sproti in dobro prodan. Naravno, da je umnejše obdelovanje in oskrbovanje vina izboljšalo tudi njegovo kakovost, kar ni ostalo brez vpliva na ceno.

Danes šteje Zveza zadružnih kleti le v modenski pokrajini 18 članic, ki so tehnično izborna urejene in ki imajo v zalogi vsled umnega enotnega oskrbovanja prvovrstna vina stalnega tipa.

Važno je tudi to, da člani izročajo svoje grozdie naravnost v zadružno klet, kjer se potem izvršijo vsa druga kletarska opravila. In ravno ta okolnost je velikanskega pomena za dobroto vina in za ceno, ker so proizvajalni stroški pri velikih množinah dosti nižji, kakor v malem gospodarstvu.

Napisali smo to poročilo, da pokazemo našim vinorejcem pot, na katero bodo morali pod silo razmer brez drugega kreniti, ako se bodo hoteli obdržati. K predmetu se še povrnemo.

Sadjarstvo

Dr. Vallig Peter — Gorkič France:
SADJEREJA NA GORIŠKEM.
(Dalje.)

Statistika pridelka in izvoza.

Kako velika važnost je sadjereja za našo pokrajino, posebno za naša Brda in Vipavsko dolino, sledi iz števil, ki smo jih tozadevno mogli zbrati.

Sadni pridelek Brd in Vipavske doline se prinaša in prodaja skoro izključno na trgih v Gorici in v Krminu; ter se potem pripravlja in od tu razpošilja v razne kraje v državi, kakor v inozemstvo. Obe tržišči, v Gorici in v Krminu, sta dobro urejeni. Blago, ki prihaja na trg, se vsak dan sproti zapisu je od tržnih komisarjev. Množina sadja, ki se je prineslo na oba trga, je razvidna iz sledečih razpredelnic, sestavljenih po tržnih komisarijih.

Seznam

vrst, količine in cen sadja, prinešenega na izvozni trg v Gorico v letu 1924

Št.	Sadna vrsta	Količina v q.	Srednja cena za q.	Vrednost v lirah
1	Marelice	154	376.04	57910
2	Lupljene česplje	300	1165.--	349500
3	Crešnje	15255	112.34	1722147
4	Kostanj	1752	82.66	144837
5	Fige	1967	67.36	132498
6	Jagoda	31	661.48	20506
7	Jabolka	6438	81.--	521534
8	Orehi in lešniki	28	210.67	5899
9	Hruške	6805	117.21	797645
10	Breskve	1353	290.91	398609
11	Česplje	638	114.02	72730
12	Ringloti	181	213.06	37532
13	Sušje	1886	113.11	207682
14	Namizno	5207	134.83	702091
15	Bodeči ribez	10	180.20	1802
16	Ribez	14	208.92	2925
		41969	—	5,170847

Seznam

vrst, količine in cen sadja, prinešenega na izvozni trg v Krminu v letu 1924.

Št.	Sadna vrsta	Količina v q.	Srednja cena za q.	Vrednost v lirah
1	Črešnje	8410	110	925100
2	Hruške	60	117	7020
3	Svežefige	750	67	50250
4	Breskve	45	290	13050
5	Namizno grozdje	780	134	104520
6	Sveže česplje	3060	120	367200
7	Jabolka	400	81	32400
8	Razno sadje	120	120	14400
9	Kostanj	690	82	56580
10	Suhe fige	150	350	52500
11	Lupljene česplje	300	1165	349500
12	Suhe hruške	35	350	12250
		14800	—	1984770

IZLET SADJEREJCEV V MASSO- LOMBARDO.

Pokrajinski kmetijski urad v Gorici pripravlja izlet sadjerejcev, kakor tudi sadnih trgovcev iz naših krajev v Massolombardo v ravenski pokrajini. Izlet se bo vršil predvidevno dne 27. 28. in 29. junija 1925. Obeta postati pravo poučno potovanje.

Sadjereja pri nas ne zavzema še oznega mesta, ki ji brezdvomno pritiče v našem poljedelstvu. Starokopitni nazori mnogo škodujejo razmahu te panoge gospodarskega udejstvovanja. Enake razmere so vladale približno tudi v ravenski pokrajini do leta 1914, kjer je bilo takrat zasajenih le krog 6 ha zemljišča s sadnim drevjem, a leta 1923 pa že nad 500 ha. In kakšni krasni in vzorni sadovnjaki so tam! Naši napredka željni sadjerejci se bodo lahko prepričali, koliko in kakšnih uspehov more prinesiti

vztrajno in pridno delo, ter želja po napredovanju.

Priporočamo rojakom, da se izleta udeležijo, kar jim bo le v korist. Vsa

nadaljna pojasnila se dobijo pri uvodoma omenjenem uradu v Gorici, Via Trieste 34. Glej spored izleta na zadnji strani lista.

Svilogojstvo

Dr. T.:

LETOŠNJA CENA SVILODOV.

Naši svilorejci niso zadostno poučeni o cenah murviniga listja in najbrže tudi ne o cenah, ki jo bodo dosegli svilodi letos v naši pokrajini.

Toplo-vlažno vreme meseca maja ni mnogo oviralo razvoja sviloprejk, ki napredujejo povsod dobro. Povzročilo pa je, da se je pojavila na murvah huda bolezen listja, takozvana listna rija. Posebno hudo napada ta bolezen murvine nasade v mokrotnih krajih spodnje Furlanije. Znakj bolezni so: na listju se pojavijo mali, okroglasti, podolgovati madeži, tudi nepravilne oblike, svetlo rumene barve in nekako temno obrobljeni. Posledica bolezni je, da mnogo listja pred časom odpade in gre v izgubo. In to se je letos v nekaterih krajih že zgodilo.

Ta okolnost je povzročila pomanjkanje listja, vsled česar je nastalo veliko popraševanje po njem in porast cen je tu. Ponekod plačujejo listje po 100 lir za 100 kg. Marsikateri svilorejec je moral ravno iz tega razloga zavreči polovico ali še več sviloprejk, ki jih je sprva nameraval gojiti. Slične neugodne razmere za svilogojstvo vladajo letos v celi severni Italiji, vsled česar je pričakovati, da pride letos malo svilodov na trg.

Vsled nepoznanja dejanskih razmer je skoro gotovo, da postajajo naši kmetovalci, kakor že večkrat prej iz raznih razlogov žrtve špekulantstva. Posebno na trgu v Gorici se je opazalo leto za letom, da se svilodi niso prodajali po pravi ceni. Radi tega smatramo za svojo dolžnost, da opozorimo naše ljudi na to okolnost z nasvetom, da se obrnejo po potrebi do poučenih oseb za pojasnila.

Pokrajinski kmetijski urad v Gorici (Via Trieste 43) je rade volje pripravljen dati v tem oziru vsaktero pojasnilo glede cen. Najboljše bi bilo, da bi domače zadruge organizirale za svoj okoliš skupno prodajo svilodov kake že obstoječi zadrugi, sušilnici in svilodov. Če se naši svilorejci poprimejo te ideje, morejo letos brez dvoma doseči, da bodo prodajali svoj pridelek za 4 do 5 lir pri kilogramu dražje, kakor na trgu v Gorici.

GNOJITE MURVI PO SMUKANJU!

Sedaj je v svilogojnici glavno delo. Ko bo to dovršeno, kdo se spomni več na sviloprejke do prihodnjega leta! Kdo misli več na murvo, ki je bila prav v tej dobi težko prizadeta, bodisi, da se ji je listje smukalo ali veje porezale? In vendar to ni prav!

Pomniti je treba, da povzroči smukanje listja in rezanje vej murvi veliko škodo. Ona trpi v rašči. Radi tega ji je treba pomagati, kakor bolniku, ki je postal težko bolezen, čigar ošibelo telo potrebuje tečne in redilne hrane, da se čimprej zopet okrepi.

Ako pomagamo murvi, požene hitreje drugo listje in drugo vejevje, tako da se vsa njena prvotna življenska sila razmahne v stari moči pred nastopom mrzlih zimskih dnevov.

Eno najbolj uspešnih sredstev, ki izborno vpliva na vegetalni razvoj na sploh je ravno dušik. In ravno dušike moramo v zadostni meri nuditi murvi, ako hočemo, da se kmalu popravi in zopet dvigne k novemu razvoju. V ta namen rabimo čilski soliter ali pa kalijevo sol, ki na sploh ugodno vplivata na tvorbo lesa.

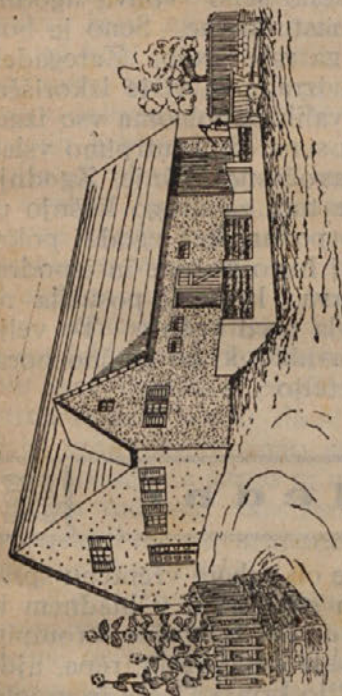
Poljedelstvo

—r—:

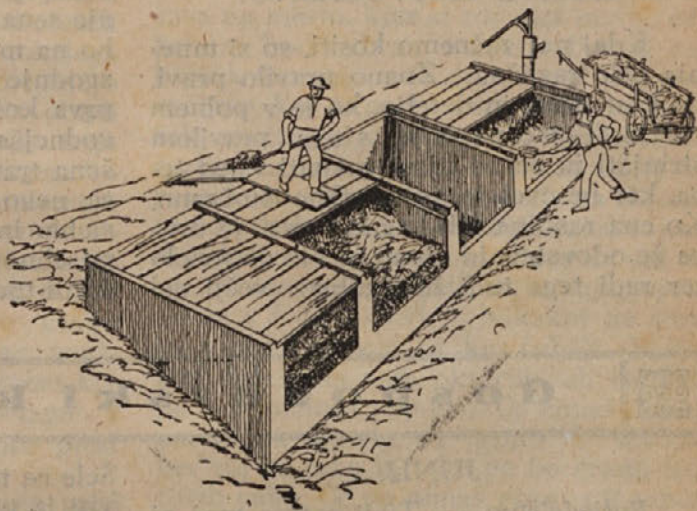
PRAVILNO GNOJIŠČE.

Pri obnavljanju porušanih gospodarskih poslopij je kljub najlepši priliki le malokdo pazil, da bi si vzpostavil gnojišče, ki bi odgovarjalo zahtevam umnega gospodarstva. To se je prav v nelepi

pred vplivom dežja, pripekajočega solnca, vetra in mraza, kar izdatno pripomore, da se gnoj bolj ugodno razkraja in da nemoteno zori. Gnojišče obstoji v ta namen iz betonirane gnojne jame in je pokrito z lesenimi plohi, tako da je gnoj od vseh strani zavarovan pred vnanjimi vplivi. Take gnojne jame vidimo pri nas po mestnih dvoriščih, kjer jih rabijo za smeti in za gnoj. Tudi greznice za stranski gnoj in naše gnojiščne jame se

Legajojišča pred hlevom.

Gnojišče s 4 predali in s pregledom, kako se ti predali polnijo in kako se dozorel in goden gnoj naklada. Ena jama je izpraznjena, ena polna, ena se polni in zadnja se izpraznjuje.

luči pokazalo, ko so pregledovale nalašč v ta namen postavljene komisije novozgrajena gnojišča, da bi predlagala za vs zorne gnojne jame podelitev razpisanih nagrad. Le malo naših ljudi je prišlo takrat v poštev. »Kmetovalec«, opisuje dobro gnojišče tako-le:

»Lep zgled dobrega gnojišča in pravičnega ravnanja z gnojem nam daje Virtembersko gnojišče, kakor nam ga kažeta sliki. Pri tem gnojišču ste uveljavljeni dve važni načeli glede pravičnega ravnanja z gnojem.

Prvič je gnoj zavarovan pred neugodnimi vplivi vremena sploh in sicer

delajo na ta način.

Drugič pa se pri tem gnojišču pride luje ves gnoj v več predalih. Radi tega je vsa gnojna jama razdeljena v več delov, tako da se gnoj, ločen po starosti, godi in razkraja v teh jamah. Pridejana slika nam kaže tako gnojišče s štirimi predali, kakor jih rabijo na večjih posestvih. Ko je ena jama polna, se začne polniti druga in potem po vrsti tretja in četrta. Na ta način dobivamo za gnojenje enakomerno predelan gnoj, ki je po svoji sestavi in zrelosti enake vrednosti, ne pa različen: goden, napol surov in popolnoma surov, kakor ga trosimo po

naših njivah in iz naših gnojnih kupov. Pri Virtemberškem gnojišču se jemlje gnoj iz polnih jam, kjer je že dozorel in goden za rabo.

Dno teh jam visi proti spodnjemu koncu, kjer je umeščena gnojnična jama s sesalko. Na ravnih tleh ima Virtemberško gnojišče obzidek, da je zavarovano pred odtekanjem gnojnice in pred dotekanjem dežnice. Pri nagnjenih tleh je spodnja stran gnojišča le toliko obzidana, da se gnoj lahko vunkaj jemlje in naklada. — Po »Kmetovalcu«.

KOSITE PRAVOČASNO!

Kdaj naj začnemo kositi, so si mnenja zelo različna. Znano pravilo pravi, da kosi travo in deteljo, ko je v polnem cvetju. Težko pa se je s tem pravilom strinjati in se po njem ravnati vsled tega, ker ne cvetijo vse rastline istočasno. Ko ena rastlina šele začne cveteti, je druga že odcvetela in nieno steblo olesenelo ter radi tega tudi že izgubilo večji del

svoje redilnosti. Ako čakamo, da pride večina rastlin v polno cvetje, lahko rečemo, da je del sena tudi že izgubil na svoji krmski vrednosti. Kakor hitro namreč se napravi seme, se izgubi listje, ki je za krmo največ vredno. Če pa zgodaj pokosimo travo, torej ob začetku cvetja, dobimo sicer manj sena, toda navidezna izguba se izenači z boljšo kakovostjo sena. Z zgodnjo košnjo dobimo nežnejšo, mehkejšo in obenem redilnejšo krmo. Takšno seno vpliva ugodno zlasti na mlečnaste živine. Seno je bolj mehko, živali ga raje žrejo. Zategadelj odtehta boljša izraba in višje izkoriščaenje sena po živalih popolnoma vso izgubo na množini sena, ki jo utrpimo vsled zgodnje in pravočasne košnje. Zgodnja prva košnja je tudi za drugo košnjo ugodnejša nego pozna, ker zgodaj pokosena trava bolj hitro požene in izpodra-se, nego pa trava, ki se je posušila na stebli in odmrla pred košnjo. To velja posebno za travnike, ki so močno poraščeni tudi z deteljo.

Gospodarski koledar

JUNIJ,

Poljedelstvo. — Tudi mesec maj ni bil nič kaj ugoden za njivsko obdelovanje. Mnoge setve so se izvršile z veliko silo. Posebno se je zakasnela turšična setev. Kdor je okopavinam premalo gnojil s hlevskim gnojem, jim lahko pomaga o priliki okopavanja in osipanja s čilskim solitrom. Protij koncu junija se navadno prične z žetvijo ječmena. Ko se ječmen odžanje, je treba takoj preorati strnišče. Za ječmenom lahko poseješ ajdo ali repo. Ob stalno lepem in toplem vremenu bo tudi zgodnji krompir dorastel toliko, da ga boš lahko zadnje dni junija izkopaval. Ker puščajo ponekod tudi zgodnji krompir za seme, je potrebno, da ostane za seme namenjeni krompir v zemlji toliko časa, da popolnoma dozori in se, ako le mogoče, na stebli posuši.

Šele na to ga je ob suhem vremenu spraviti iz njive in ga hraniti v hladnem in suhem prostoru. Za zgodnjim krompirjem se lahko seje činkvantin, repa, ajda ali pa se posadijo krmska pesa in vrzote. Tudi turšico, namenjeno za zeleno krmo, se lahko seje po zgodnjem krompirju. Da se obvaruje pozni krompir pred boleznimi na listju, je dobro, da ga poskropiš z enako raztopino modre galice in apna, kakoršna se rabi za škropljenje trt proti peronospori. Kdor zapazi na krompirju ali na kakšni drugi njivski rastlini kakšno bolezen, ki je ne pozna, naj prinese ali dpošlje par bolnih rastlin kmetijskemu društvu v Gorici, da se ugotovi bolezen. Z vsemi njivskimi deli se je treba čimbolj požuriti in dokončati, da ostane čimveč časa za košnjo.

Živinoreja: Glede zelenega krmlje-

nja goveje živine velja isto, kar za maj. Pri krmljenju mlečnih krav je treba posebno paziti, da dobivajo zeleno krmo enakomerno in redno, da se ohranijo mlečne. — Teleta, ki so se skotila pozimi in spomladi krmiš najbolje, ako jim pokladaš dobro seno in močna krmila (ovsen z drob, orehove tropine). Puščaj jih pridno v tekališče blizu hleva. — Junij spada med vroče poletne mesece. Skrbi za hlad v hlevu in varuj živali pred nadležnimi muhami. Živino pasi le proti večeru in v zgodnjih jutranjih urah. Po hrbtni koži goveje živine, ki hodi redno na pašo, opazujemo spomladi in poleti polno izbočenih mest. V teh izbočenih mestih hrbtne kože so ogrci govejega zolja ali obada, kateri zelo nadlegujejo v svojem razvoju in pozneje kot obadi uboge živali. Ogrce je treba radi tega odstraniti izpod kože z iztiskovanjem. — Prasiči morajo imeti v vročem poletnem času senčno tekališče, kjer se po možnosti lahko tudi kopljejo v hladni vodi. Ne sme manjkati prasičem tudi dobra pitna voda v koritu, da si lahko gasijo žejo vsak čas. Pazimo strogo na snažnost posode za krmo in na snažnost korita pa tudi na vsestransko snago v svinjaku, da obvarujemo prasiče pred kužnimi boleznimi.

Travništvo: V juniju se kosijo pred vsem vsi oni travniki, ki nam dajejo drugo in tretjo košnjo. Da dobimo dobro seno, je treba, da travnike pravočasno kosimo (čitaj članek: »Kosite pravočasno«) in da imamo ugodno vreme za sušenje. Slabo posušeno seno je treba spravljati previdno, da se ne ugreje in uname. Tudi po dežju premočenemu senu preti nevarnost, da začne plesniti. Takšno seno je umestno posoliti s soljo (na 100 kg sena — $\frac{1}{4}$ kg soli). Takoj po košnji se lahko poliva po travnikih gnojnica. Tudi umetna gnojila se lahko trosijo po ravno pokošenih travnikih.

Čebelarstvo: Vreme je letos še vedno deževno in čebele donosijo le malo

medu. V takem letu ni rojev in ne meda. Kasni roji so malo vredni in čebelar najboljše stori, da jih prepreči. Ko se čebele pripravljajo na rojenje, bodi vedno z enim očesom v čebelnjaku, da ti roj ne ubeži. Prvci niso tako nevarni, ali družci, ki imajo mlado matico, kaj radi odjadrajo. Roje, ki so se vsedli nizko, lahko otreseš naravnost v panj, roje v višini pa v majhen zabojček. Zelo priporočljivo je namazati pani, ali zabojček s srčnim zeljem (melisa). Duh tega zelišča čebelarom ugaja; roj kaj rad zleze v posodo, ki diši po tem zelišču. Ko je večina čebel v zabojčku, ali panju, pusti ga za nekaj časa na mestu, kjer si roj ujel in vse čebele se bodo zbrale v njem. Pustiti zabojček na tem mestu do večera, ni priporočljivo, ker je pretresenje čebel v panj šele zvečer težje. Tedaj jih pretresanje razburi in rade pikajo, dočim so takoj po rojenju še vse v ognju nagona za rojenje in ne pikajo tako. Ako pričakuješ roj ne drži križem rok, ampak pripravi panj za nje. V razmerju z velikostjo roja, opremi ga s 5 do 7 okvirji. Nikakor ne stavi vseh okvirjev v panj, ker čebele bi potem delale na vsih okvirjih, ali izdelale ne bi nobenega popolno. Če nimaš dovolj umetnega satovja, pa samo $\frac{1}{4}$ satnice, ker roj že tako in tako ne bo gradil trotovih celic. Če pa nimaš prav nič umetnega satovja, pa opremi okvirje s začetki satovja. Malokateri čebelar bo tako srečen, da bo že v tem mesecu trčal med in zato bomo o tem delu poročali v prihodnjem mesecu.

Vinogradništvo: V tem mesecu je v vinogradu polno dela. Najvažnejši opravili v tem mesecu sta škropljenje in žveplanje. Obe sta neobhodno potrebni. Izvršiti ju moramo v vsakem času, ne glede nato, če je morda trta v cvetu. Če opazite molje v zarodu, pridajte brozgi za škropljenje tudi svinčeni arzenjat. (O uporabi in koristnosti tega sredstva najdete v tej številki članek.) V juniju je potrebno tudi povezati mladje, da ga ve-

ter ne polomi. Za vezanje je rabiti ličje, ali male bekce. Ob priliki povezovanja omandamo tudi nerodovitne poganjke. Omandane poganjke polagamo lahko ži vini. Obilo vlage v letošnji pomladi je gotovo pospešilo raščo plevla po vinogradih, zato ga bo treba opleti. Vsled letošnje obilne vlage, bo letos mnogo trt, zlasti v ilovnatih tleh, trnelo na bledici. Poskusimo jim pomagati s tem, da potrosimo k vsaki trti $\frac{1}{2}$ kg zelene (železne) galice, ki je mnogo cenejša, kakor modra galica. Druga dela v vinogradu so: zeleno cepljenje, pobiranje majskega hrošča in zatiranje trtjonov.

Kletarstvo: Kdor še ni pretočil v drugič svojega vina, je zadnji čas, da to stori. V tem mesecu nastane v kletih toplo in vina se bodo rada začela kvariti. Da to preprečiš, stori vse, kar preprečuje bolezen vina. Klet torej drži dobro zaprto, snažno in zažgi po letu večkrat malo žvepla v njej. Sodi naj bodo vedno polni in zato zalivaj vsak teden. Za zalivanje rabi le dobro, čisto in zdravo vino. V vino deni vsak drugi mesec $\frac{1}{2}$ dkg kalcijumsulfita na vsak hl vina. To sredstvo je zelo priporočljivo in koristno, ker brani vino proti vsem boleznim. Tudi na prazne sode ne pozabi, ter zadimi jih po gosti. V to svrho rabi le trakce, ali pa kolačke na azbestu.

Sadjarstvo: V tem mesecu dozorijo črešnje. Lepe črešnje se bodo vedno lahko prodale, le žalibog, da je obiranje toliko zamudno. Ko obiraš črešnje, ne hodi na drevo z okovanimi čevlji, ker to zelo škodi drevju. Na mladih črešnjah

in zlasti pa na breskvah je videti mnogo listnih uši in mravelj. Proti tej golazni je najbolj učinkovito škropljenje s kvasijo. Kvasija so lesene trske od nekega drevesa v Avstraliji. Teh trsk je potrebno 5 kg na 100 l vode. Tekočino napraviš tako-le: Vzemi 20 l vode in deni v to vodo močiti 5 kg trsk in jih pusti v nji dva dni. Konečno odlij tekočino od trsk, dodaj še 80 l mrzle čiste vode. S to tekočino potem poškopri drevesa, da bo teklo od njih. Na črešnjah in na drugih sadnih drevesih, je opazati razne gosenice, ki žro listje in molje, ki kvarijo sad in ga napravijo črvicega. Proti tej golazni škropi s $\frac{1}{2}$ odstotno raztopino svinečnega arzenjata v vodi.

Vrtnarstvo: Ko postanejo proste one lehe, na katerih si pridelal zgodnji grah, zgodnje zelje, solato, česen, zgodnji krompir in prve kolerabe, jih obsadi z zeleno, čebulo, poletno endivijo, fižalom, repo, vrzotami, zeljem, poznimi paradižniki in jesenskim karfijolom. Če vedno se lahko seieio hrzote, navadni redič, rdeči redič, zimski karfijol, pozni brokol, jesenska in zimska endivija, zimska redkev. V slučaju suše zalivaj zelenjavo ob solnčnem zatonu raje bolj poredkoma, toda takrat izdatno in dobro. Za seme pustj solato, ki ima največjo in najbolj trdo glavo in gre najpozneje v seme. Vsako za seme odbrano solato zaznamuj s količem. Privezuj kumare in paradižnike in poškopri jih nekolikokrat z raztopino modre galice in apna proti smodu. Če je vrt dober, ti ne bo manjkalo zelenjave.

Vprašanja in odgovori

Št. 39. — V. F. K. — Vi pišete: Katerere kokoši so najboljše za koklje?

Odgovor: Za koklje izberite le take starejše kokoši, ki so mirne, lepo raščene in dobro operjene. Mlade, boječe in razburljive kokoši lahko pokvarijo celo gnezdo. Najboljša koklja je brezdvomno puranka, ki rada sedi. Ob sebi je ra-

zumljivo, da mora biti koklja brez golazni.

Št. 40. — B. J. V. — Vi pišete: Slišala sem, da se more na luči ugotoviti, koliko je jajce staro. Ali je to res? Kako se poizkus napravi, in kako se izpoznajo gnila jajca?

Odgovor: To je jako priprost o-

pravek. Držite jajce proti luči in obsenčite ga od zgoraj z roko. Če je jajce sveže, je najsvetlejšje v sredini, starejša jajca pa so proti koncu svetlejša. Po starosti jajca je opaziti v njem več ali manj omejene madeže. Čim starejšje je jajce, tem več madežev je v njem. Pokvarjena jajca so popolnoma temna.

Št. 41. — D. V. G. — Vi prašate: Kdaj naj se dodaje živini klajno apno?

Odgovor: Potreba klajnega apna je odvisna od krme, ki jo živina dobiva. Ako vsebujejo krmila že sama dovolj fosforovega kislega apna (zdrob žita in stročnih pridelkov), ni sploh potrebno klajno apno. Drugo je pri krmilih, o katerih vemo, da vsebujejo le malo apna. V takem slučaju je brezdvomno potrebno klajno apno, ako hočemo, da bo živina uspevala.

Št. 42. — K. A. O. — Vi pišete: Krava je skotila dvojčke ženskega spola. Sta li isti dobri za plemo ali ne, ker sem namenjen ju obdržati. Ali mi to odsvetujete? Nekateri pravijo, da niso za plemo, ker se ne ubrejšijo.

Odgovor: Ni priporočljivo obdržati za plemo dvojčkov. Običajno je pri dvojčkih ženskega spola, da imata spolovila slabo razvita, vsled česar je poznejša oplemenitev skoro neverjetna. Mi Vam reje dvojčkov odsvetujemo. Enako velja tudi za dvojčke moškega spola. — *ic.*

Št. 43. — F. J. P. — Vi pišete: Glede občinske davščine na živino trdi naše županstvo, da se lahko obdači vsa živina, tako tudi teleta do enega leta. Pritožil sem se na starešinstvo, a mi je bila pritožba zavrnjena z gorenjo utemeljitvijo.

Odgovor: Naše navodilo glede davščine na živino je popolnoma točno. Res je sicer, da je izdan za Furlansko pokrajino nov pravilnik za uvajanje občinskega davka na živino, ali tudi v tem ni ničesar izpremenjenega glede starosti, do katere je živina davščine prosta. Merodajen za Vas pa je v prvi vrsti pravilnik, ki velja za Vašo občino in tega si morate natančno ogledati. Najboljše bo, da nam pošljete prepis Vaše pri-

tožbe na starešinstvo in prepis tozadevne rešitve, ki ste jo dobili od županstva na Vašo pritožbo ter tudi, če Vam je le mogoče, prepis ali en izvod občinskega pravilnika, ki velja v Vaši občini glede uvajanja davščine na živino. Mi Vam nato sestavimo, kar bo potrebno, da pridete do pravice. — Omenjamo, da niso v zmislu pravilnika za Furlansko pokrajino podvrženi obdavčenju: a) konji do treh let; b) osli in mezgi do dveh let; c) teleta do enega leta starosti; d) jagnjeta in kozlički do 6 mesecev. — *G.*

Št. 44. — Vprašalec iz Pazina: Kada se sije i kako se goji komorač (kormoč?) Je li to enoletna ali dvoletna rastlina?

Odgovor: Če smo Vas prav razumeli, želite pojasnil o Bolonjskem komoraču. Ta je pritlikava rastlina s čebulasto korenino, ki se običajno seje na vrtu, in je v kuhinji jako uporabna. Uspeva dobro v mokri, rahli mastni in vlažni zemlji, ki ima gorko lego. Napravijo naj se gredice, ki naj se dobro prekopljejo in pognojijo s teračem. Seje se komorač v času od decembra do avgusta v vrstah 30 cm vsaksebi. Zalivati ga je treba, ko so rastlinice 4 cm visoke, potem se okopa in zredči v vrstah, tako da so posamezne rastline 15 cm narazen. Treba je komorač večkrat zalijemo, semtertja okopamo in mu pognojimo s kurjaki. Prve pridelke dobimo avgusta in potem dalje skozi celo zimo.

II. Za Ajbo je železniška postaja Kanal (Canale).

Št. 45. — G. A. V. — Vi prašate: Imam krog 50 kg surovega masla, ki bi ga rada ohranila v svežem stanju do avgusta. Kako naj ravnam z njim? V kakšni posodi in v kakšnih prostorih naj ga hranim?

Odgovor: Skušati ohraniti navedeno množino surovega masla do avgusta v svežem stanju bi bilo za ta čas brezpomembno in negospodinjno. Ako res rabite avgusta sveže maslo, storite najbolje, da maslo sedaj prodate in si konec julija nabavite drugo maslo enake

kakovosti, ker pri normalnih razmerah je pričakovati, da ga dobite takrat le malo ali pa tudi nič dražje nego danes.

Št. 46. — H. A. V. — Vi pišete: Ne-ko podjetje hoče čez moje zemljišče *napeljati električni tok*. Ali se morem temu upirati?

Odgovor: Lastnik zemljišča ne more preprečiti gradnje električne napeljave čez svoj svet, ako podjetje dokaže, da je prehod čez dotično zemljišče najprimernejši in tudi najmanj škodljiv za uporabljeni svet. Tako določa zakon o gradnji električnih daljnovodov. Seveda Vam pritiče za to primerna odškodnina, ki jo tudi zakon določa.

Št. 47. — B. J. iz P. — Vi vprašate: Imam *prasiča*, ki ima grdo razvado, *da žre lastno blato*. Kako naj žival odvadim tega početja?

Odgovor: Takí slučaji se večkrat pojavjajo pri živini, ki se drži v zaprtih hlevih in značijo, da žival ne dobiva zadostne hrane o pravem času, vsled česar

si skuša na drugi način utešiti glad in pa-
de potem v razvado, čez katero se Vi pri-
tožujete. Da odpravite to grdo razvado,
morate v prvi vrsti izboljšati živali hra-
no, da ne bo siljena iskati drugod utehne
želodcu, potem pa očistite hlev dvakrat
ali trikrat dnevno vseh odpadkov. Če bi
to ne pomagalo, oblijte odpadke s petro-
lejem, s kreolinom ali kako drugo smrde-
čo tekočino. Mogoče s tem dosežete
vspeh. A.

Št. 48. — B. L. iz B. — Vi pišete: Ko-
liko *detelje* (suhe) je mogoče *pridelati na*
enem hektarju zemljišča v enem letu na
gričastem svetu v mokri zemlji?

Odgovor: Priderek detelje se čudno
menja v označenem svetu, kakor je pač
narava in lega zemljišča, deževne raz-
mere, večja ali manjša skrb pri obdelo-
vanju. Po približni cenitvi bi moral dati
en hektar zemljišča, pravilno obdelova-
nega in zadostno gnojnega, 70 do 80
štotov na leto. Poskuse pa si lahko na-
pravi vsakdo sam.

Tržni pregled

Tomaževa žlindra. — Cena žlindre ni še dolo-
čena. V meri z velikim povpraševanjem rastejo
cene. Isto se predvideva za kalijevo sol. Oni, ki
se pravočasno javijo za žlindro pri Slov. kmetij-
skem društvu, jim bo mogoče doseči ugodne cene.
Opozarjamo pa že danes naše kmetovalce, naj
bodo pri nakupu žlindre jako previdni.

Čilski soliter. — Cena pristnemu blagu z jam-
stvom 180 L za 100 kg. Pri solitru je treba paz-
ziti. Opaža se, da prihaja na trg manjvredno bla-
go, pomešano z navadno morskó soljo in drugimi
ničvrednimi snovmi.

Modra galica 98/99% nazionale. — Popra-
ševanje narašča in z njim v zvezi se opaža dvig
cene. Zajamčeno blago prodaja Kmetijsko druš-
tvo v Gorici na drobno L 268, na debelo po do-
govoru.

Žveplo ventilirano »Abbany« najboljše vrste.
Radi pičlih zalog na svetovnem trgu in radi veli-
kega povpraševanja se cena polagoma dviga.
Cena 129 L na drobno, na debelo po dogo-
voru.

Orehove tropine zmlate v vrečah po 100 kg
zajamčenih 52% beljakovine in tolišče. Cena na
Jrobnó 150 L za 100 kg; na debelo po dogovoru.
V primeri z otrobi so tropine najcenejša krma.
Povpraševanje po njih narašča.

Kmetijsko orodje. — Cene se dvigajo in si-
cer pri posameznem orodju okrog 30 L. Dvig cen
povzroča zadnji povišek vozarine za 30%.

Vino. — Radi negotovega vremena cena vinu
je precej stalna. Koj ko se spremeni vreme, ho
mogoče določiti ceno. Radi deževnega vremena
in sopare napada peronospora trte še precej moč-
no, kar bo vplivalo na bodočo ceno.

Svilodi. — Radi precēj mrzlega in deževnega
vremena se trg svilodov še ni razvil. Občuti se
splošno pomanjkanje murvinega listja. Predvi-
deva se visoka cena svilodom. Na trgih v no-
tranjosti države se giblje cena okrog 24 do 25
lir za kg. Pri nas bo cena višja. Previdnost!

Krma. — Radi nastopa lepega vremena se
predvideva padec cen senu.

G o s p o d a r s k i d r o b i ž

Nagrada za vzorne hleve in svinjake. — Natečaj za te nagrade bo kmalu razpisan. V poštev pridejo sedaj kraji goriškega političnega okraja in občine bivšega idrijskega političnega okraja. Določenih je v to svrhu skupno 25.000 lir. Najvišja nagrada bo znašala 1500 lir, najnižja 300 lir. V prihodnji številki bomo o tem obširneje poročali.

Tečaj za cepljenje v zeleno, o katerem smo poročali v zadnji številki, je dobro uspel. Prvi dan je bilo krog šestdeset kmečkih fantov navzočih, drugi dan krog trideset, ki so z zanimanjem sledili navodilom o zelenem cepljenju. — Vinorejski in sadjerejski oddelek pokrajinskega kmetijskega urada v Gorici si je s tem pridobil novih zaslug.

Italijansko-avstrijski dogovor glede zasebnih zavarovalnic. — Kljub ponovnim pospešnicam ni še bil odobren dogovor glede zasebnih zavarovalnic med našo državo in Nemško Avstrijo. Potreba po tem dogovoru pa je velika. Na ponovno posredovanje tržaške obrtne zbornice je ministrstvo zunanjih zadev odgovorilo, da so tozadevna pogajanja med obema državama že v teku in da zastavi vse sile za skorajšnjo končno rešitev te zadeve.

Izpitji za vodstvo parnih kotlov se bodo vršili v Trstu. Pričetek dne 22. junija 1925. Več o tem v uradnem listu «Osservatore Triestino» z dne 6. maja 1925 št. 97.

Nemški bankovci se odtegnejo iz prometa. — Z dnem 5. junija 1925 odtegne nemška državna banka vse bankovce iz prometa, ki so bili izdani pred 11. oktobra 1924. Po tem roku izgubijo ti bankovci vsako vrednost.

Uvedba dopolnilnega davka, ki je stopila v veljavo s 1. januarja 1925, je vzbudila med kmetijskimi združenji države hud odpor. Na posebnem v to svrhu sklicanem zborovanju so razni ugledni in uplivni voditelji kmetijskih organi-

zacij iznesli v javnost mnogo upravičenih pritožb, ki so deloma že rodile svoj uspeh. Povišek zemljiškega donosa, ki je bil prvotno določen na 400%, se je znižal na 300% in davke se prične pobirati še le s 1. julija 1925, tako da bodo davkoplačevalci plačali letos le polovico določene svote. Mnogo, premnogo zahtev pa je ostalo glas upijočega v puščavi.

Važnost umnega kmetovanja je prav zadnja vojna pokazala v pravi veljavi. Zanimarjeno kmetijsko šolstvo se je začelo prav ceniti. Kar se je prej zanamarilo, se je hotelo hitro nadomestiti. A naglica ni nikjer prida. Danes prihajajo merodajne osebnosti že do prepričanja; da poljedelec ne more biti istočasno kmetičar, rastlinoslovec, živinoslovec, itd. temveč le oseba, ki praktično uporablja kar je znanost dognala glede poljedelstva. Ni treba, da poljedelec pozna natančno vse vede, kakor kak strokovnjak, poznati pa mora temeljne nauke in ono, kar rabi pri svojem poslu. Izšolan poljedelec naj bo zmožen voditi in upravljati kmetijsko gospodarstvo. In če se je tega v šoli naučil, ima zadosti... V tej smeri so začeli sedaj v Ameriki preurejevati kmetijsko strokovno šolstvo.

Italijanski poljedelci pri Čehih. — Dne 17. maja 1925. je odšla večja skupina italijanskih poljedelcev na Češko, kjer ostanejo do 29. maja. V tej dobi si ogledajo vse, kar so Čehi vstvarili za povzdigo poljedelstva v lastni državi.

Letošnji velesejm v Ljubljani se bo vršil v dobi od 29. avgusta do 8. septembra. Po osvoboditvi je Slovenija priredila že štiri take sejme, ki so vsi dobro uspeli. Letošnji sejm je peti; obeta prekositi vse prejšnje.

Istra ni malarična. — Proglasitev velike večine Istre za malarično je povzročila v inozem, časopisju boj proti posečanju istrskih morskih kopališč. Ta boj bi znal prizadetim krajem hudo škodovati. Vlada je to uvidela, in je prekli-

cala svoj prvotni ukrep. V novem odloku pravi, da je le malo krajev v Istri malaričnih. Ali je s tem utis prvega ukrepa popolnoma izbrisana? Dvomimo. Tudi iz tega primera vidimo, da je treba pri odredbah, ki se nanašajo na nove pokrajine, resne predpriprave za njih izdelavo, drugače nastaja brezpotrebno gospodarska škoda v prvi vrsti za naše kraje in potem tudi za vso državo.

Poraba vina v Sloveniji. — Lanskega leta so popili v Sloveniji 382.000 hl vina; od tega v Ljubljani sami 60.000 hl, v ljubljanski veliki županiji pa 218.000 hl. — Dobro ga žehtajo!

Pokrajinski kmetijski sveti se v kratkem ustanovijo v 22 pokrajinah. Merodajni činitelji pričakujejo od njih

novega razmaha italijanskega kmetijstva. Naj bi bilo tako!

Brezposelnost se manjša po uradnih poročilih. V letu 1921 je znašalo srednje število brezposelnih 431.520; v letu 1924 je znašalo najvišje število 252.995; konec februarja 1925 pa 156.659.

Izvoz krompirja na Češko je vsled ukrepov češko-slovaške vlade omejen, odnosno skoraj onemogočen. Vsled prizadevanja prizadetih krogov je ministristvo za narodno gospodarstvo v Rimu pooblastilo posebnega zastopnika, s sedežem v Trstu za območje Julijske krajine, ki sme izdajati potrdila, da je krompir, ki je namenjen za izvoz na Češko, pridelek naših krajev. Naslov zastopnika: *Delegato per la filopatologia* — Trst.

Klančič Anton - osemdesetletnik.

Na svojem prijaznem domu v Podgori pri Gorici je dne 20. maja 1925 praznoval g. Anton Klančič osemdesetletnico svojega rojstva. Mož je tekom dolge dobe pred vojno zavzemal odlično mesto med goriškimi Slovenci, ki so mu poverjali letom za letom zaupna mesta. Bil je dolgo vrsto let deželni poslanec, namestnik deželnega odbornika in nekaj časa tudi deželni odbornik. V tej lastnosti se je pod vodstvom blagopokojnega dr. Antona Gregorčiča živo zavzemal za dobrobit in gospodarski procvet slovenskega dela dežele. Kot dolgoletni član in večletni predsednik cestnega odbora za goriško okolico si je iztekel obilo zaslug za ureditev starih okrajnih cest in gradnjo nekaterih novih. Posebno Brda mu morajo biti v tem oziru hvaležna.

Bil je neprertrgoma skozi 47 let župan in tajnik podgorske občine. Od tega mesta se je prostovoljno umaknil leta 1919, a je še danes član podgorskega starešinstva. Razvoj in silen napredek Podgore je tesno združen s Klančičevim imenom. Viden izraz globokega spoštovanja, ki ga uživa med svojimi soobčani, je krasna diploma, ki mu jo je ob tej priliki poklonilo sedanje zastopstvo občine Podgora.

Klančič je sodeloval tudi z vso vne- mo pri ustanovitvi Slovenskega kmetijskega društva v Gorici, ki mu je bil do zadnjega časa delaven odbornik.

Neštetim častitkam ki so mu došle ob praznovanju osemdesetletnice, se pridružuje tudi naš list z željo, naj ga Bog obrani še mnogo let v sedanji čilosti in svežosti.

SPORED IZLETA V MASO LOMBARDO.

Odhod iz Gorice dne 27. junija. V nedeljo 28. junija odhod iz Lugo v Massolombardo. ogledovanje raznih sadovnjakov. Po kosilu ogledovanje sadovnjakov in potem odhod v Imolo, kjer je ob 20. uri skupna večerja. — V ponedeljek 29. junija obisk pri g. Righti in odhod v Monticino, kjer so najzornejši sadovnjaki, potem ogled črešnjevih nasadov v Ceseni, obisk kmetijske šole »kralja

Filipa» v Montale, ogled izvozne zadruge kmetijskih pridelkov in zadruge kmetijskih obrti. Zvečer odhod v Gorico. — Prijave sprejema kmetijski urad v Gorici, kakor tudi naše uredništvo. — Število udeležencev je določeno na 60 oseb. Zagotovljena je znižana cena po železnici. Prijavniki bodo o nadaljnem pravočasno obveščeni pismenim potom. — (Poročilo smo dobili v zadnjem trenutku, ko je bil list že v stroju.)